

REPRESENTANTFORSLAG OM GJENÅPNINGSPLAN

INNSPILL

Til: Stortingets familie- og kulturkomité

Kopi: Kulturdepartementet

Dato: 12.02.2021

Vi viser til [Dokument 8:93 S \(2020-2021\)](#) *Representantforslag om å lage en plan for trygg gjenåpning av kulturlivet når smittesituasjonen åpner for det.*

SV har fremmet følgende

Stortinget ber regjeringen i samarbeid med kulturlivet utarbeide en plan for trygg gjenåpning av kulturlivet når det lar seg gjøre ut fra smittesituasjonen, samt en beredskapsplan med ulike scenarioer dersom nye smittevernsrestriksjoner blir innført, for å gi forutsigbarhet for arrangørene.

NTO støtter dette forslaget, hvor det i begrunnelsen vises til Danmark hvor det er nedsatt et [gjenåpningsteam](#) med bred representasjon fra kulturlivet. Etter vårt syn er dette en god måte å organisere et slikt arbeid på fordi det garanterer at kulturlivets aktører med nødvendig bransjespesifikk ekspertise er direkte involvert i arbeidet.

Like etter at representantforslaget ble fremmet, har regjeringen besluttet at det skal lages en langsiktig gjenåpningsplan basert på de tre scenariene for pandemiens utvikling som er skissert i [Prop. 79 S \(2020-2021\)](#).

De har imidlertid valgt en annen organisering av dette arbeidet, og gitt oppdraget til Norsk kulturråd og Norsk filminstitutt (NFI).

GJENÅPNINGSUTVALG

NTO ber Stortinget bidra til at det nedsettes et utvalg for arbeidet med en gjenåpningsplan som innehar både nødvendig bransjespesifikk og helsefaglig ekspertise.

Vi stiller oss spørrende til at Kulturdepartementet har gitt Kulturrådet og NFI oppdraget med å lage en gjenåpningsplan, fremfor at det nedsettes en gjenåpningskomité.

Kulturdepartementet har presisert at «[o]ppdraget forutsetter dialog med helsemyndighetene og kultursektoren».

For å sikre og formalisere en slik dialog, må det nedsettes et gjenåpningsutvalg som innehar nødvendig ekspertise. Bransjespesifikk innsikt i musikk- og scenekunstinstitusjonene må være representert i et slikt utvalg.

De musikk- og scenekunstinstitusjonene som NTO organiserer faller i all hovedsak utenfor både kompensasjons- og stimuleringsordningene og andre ordninger under Kulturrådets forvaltning.

Det betyr at Kulturrådets egen innsikt i musikk- og scenekunstinstitusjonenes rolle, virksomhet og hvordan krisen treffer dem er begrenset ettersom det har vært liten om noen dialog mellom Kulturrådet og disse institusjonene forut for og i løpet av krisen.

SCENEKUNSTEN OG MUSIKKEN ER HARDEST RAMMET

Vi minner om at scenekunsten og musikken – som levende, kollektive og internasjonalt orienterte kunstformer – er særlig hardt rammet av publikumsbegrensninger, reise- og karantenebestemmelser og generelt krevende produksjonsvilkår.

Rapporten Rebuilding Europe: the cultural and creative economy before and after covid-19 EY 2021 viser at disse bransjene er aller hardest rammet økonomisk, med en estimert nedgang i inntektene i 2020 innenfor scenekunsten på 90 pst. og innenfor musikken på 75 pst.

Økonomisk kompensasjon er nødvendig, men kan ikke på noen måte hele den kunstneriske knekken som disse bransjene blir påført av inngripende smittevernrestriksjoner.

Det er i publikumskontakten selve meningen med disse kunstformene ligger. Det er i denne dialogen kunstnerskapene utvikles og kvaliteten holdes ved like. Når dialogen med publikum faller bort svekkes denne utviklingen.

I tillegg vet vi at lange planleggingshorisonter og prosesser som strekker seg over tid gir høy kunstnerisk avkastning og kvalitet. Korte og usikre planleggingshorisonter under pandemien, med stadige utsettelse og avlysninger, setter derimot langsiktige satsinger og dristige format under press.

Rekruttering av nye stemmer og videreutvikling av kunstnerskapene i institusjonene lider av korte planleggingshorisonter og manglende publikumskontakt.

Musikk- og scenekunstinstitusjonenes omstillingsevne og motivasjon for å opprettholde kvaliteten i produksjonen og finne nye veier for å møte publikum er uomtvistelig. Til tross for denne evnen og viljen, vil krisen prege utviklingen i lang tid fremover når vilkårene for utvikling, kvalitet og nyskaping er fratatt disse virksomhetene over så lang tid.

INSTITUSJONENE OG KUNSTNERENE

Innenfor musikken og scenekunsten rammes frilanserne ekstra hardt. NTO er bekymret for de langsiktige effektene dersom kompetansen frilansere tilfører bransjen svekkes.

Musikk- og scenekunstinstitusjonene er helt avhengige av både fast ansatte og frilansere og er de viktigste arbeidsgiverne for kunstnerne innenfor musikken og scenekunsten.

I et normalår før pandemien ble det kanalisert mer enn en milliard kroner i form av lønn, honorar og vederlag fra NTOs medlemsvirksomheter til kunstnerne. Over 40 pst. av disse midlene går til frilansere.

En trygg gjenåpning av musikk- og scenekunstinstitusjonene for publikum er dermed avgjørende for å stimulere til sysselsetting i en gjenåpningsfase, og for at kunstnerne skal ha arbeidsplasser å komme tilbake til når krisen er over.

AMBISJONER OG MÅL FOR EN GJENÅPNINGSPLAN

NTO ber om at Stortinget understreker overfor regjeringen at ambisjoner og mål for en gjenåpningsplan må tydeliggjøres.

Etter vårt syn bør en slik plan ha som overordnede mål å bidra til:

- 1) Høyere prioritering av kulturlivet i gjenåpningen av samfunnet
- 2) Mer treffsikre og differensierte tiltak
- 3) Større forutsigbarhet for aktørene i kulturlivet

Tiltakene må være forholdsmessige; de må altså ikke være mer inngripende enn det er behov for eller påfører unødig skade og kostnader. De må heller ikke svekke legitimiteten og motivasjonen i befolkningen.

Dette er regjeringens generelle krav til smitteverntiltak som nødvendigvis også må gjelde kultursektoren.

Fra både Kulturdepartementets og Kulturrådets side hører og leser vi stadig at "[Kultursektoren] var den første [...] som stengte ned, og blir kanskje den siste som åpner opp igjen".

Dette er en merkverdig defensiv holdning. Ambisjonen må derimot være at profesjonelle kulturarrangement nettopp *ikke* skal åpnes sist, men at en gjenåpningsplan kan bidra til at disse viktige ytringsarenaene prioriteres høyere.

Den verdien som de profesjonene kunstinstusjonene har som en betydelig del av ytringsfrihetens infrastruktur – som uunnværlige arenaer for kritisk refleksjon og meningsbrytning – er godt beskrevet i regjeringens egen kulturmelding. I tråd med infrastrukturkravet i Grunnloven § 100 (6) har myndighetene et særlig ansvar for å holde disse ytringsarenaene åpne også under en krise.

TRYGGE MØTEPLASSER

Det er godt dokumentert at musikk- og scenekunstinstusjonene er trygge arenaer. Som følge av det strenge smittevernet ved disse instusjonene, er ingen smitteutbrudd blant publikum påvist eller pekt på som begrunnelse for skjerpede tiltak.

Det strenge smittevernet ved disse instusjonen har blitt testet ut flere ganger ved at uvitende covid-19-positive personer har vært blant publikum. Ingen rundt dem har blitt smittet. Lokale smittevernmyndigheter har ved slike tilfeller konkludert med at karantene eller andre tiltak ikke har vært nødvendig på grunn av rutinene.

I tillegg er det slik at forestillinger og konserter finner sted på kveldstid med god kapasitet i kollektivtrafikken når det er lett å holde minst en meter avstand til medpassasjerer.

Vi viser også til europeiske studier, herunder en studie fra det tyske konserthuset Dortmund som understreker i hvilken grad konsertsalens store volum og gode ventilasjonssystem bidrar til smittefrie arrangement. Sammen med bruk av ansiktsmaske og overholdelse av avstandsregler bidro dette så å si til å ekskludere risikoen for luftsmitte.

Vi respekterer selvsagt at overordnede mål om å begrense sosial mobilitet i samfunnet også har påvirket smittevernrestriksjonene som har rammet musikk- og scenekunstinstusjonene.

Når utviklingen i pandemien tillater generelle lettelser i den sosiale mobiliteten, kan vi ikke se noen legitime begrunnelser for at profesjonelle kulturinstitusjoner med betryggende smittevernhistorikk skal være blant de siste som får åpne for publikum.

Kulturdepartementets og Kulturrådets defensive inngang til arbeidet med en gjenåpningsplan kan neppe være basert på noe annet enn en *politisk* prioritering som vi ber Stortinget om å rette opp.

TREFFSIKRE OG DIFFERENSIERTE TILTAK FOR PROFESJONELLE ARRANGØRER

Vi ber Stortinget bidra til at en gjenåpningsplan inneholder målrettede og differensierte tiltak rettet mot profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjoner. Tiltakene må utvikles i nær dialog med NTO. Lokale smittevernmyndigheter må få tillit og ansvar for å vurdere salsstørrelse, publikumsfasiliteter og andre faktorer som er avgjørende for å sikre trygge arrangement.

En hovedutfordring har vært manglende differensiering mellom typer arrangementer/arrangører og at profesjonelle arrangører har blitt en del av samlebegrepet «offentlige arrangementer». Dette fører til lite treffsikre tiltak som med svake faglige begrunnelser får liten legitimitet blant de profesjonelle musikk- og scenekunstinstitusjonene.

Et eksempel er kravet til fastmonterte seter for å ha inntil 200 eller 600 publikummere, som er basert på sviktende kunnskap om hva som kjennetegner profesjonelle arrangører. Det er på høy tid at dette kravet nå vurderes, etter sterkt påtrykk fra bransjen og sist kulturbyråden i Bergen som ber om en endret definisjon og større lokalt handlingsrom.

Vi ber om at det raskt utvikles tiltak for gjenåpning basert på en revurdering av følgende inngripende tiltak som rammer musikk- og scenekunstinstitusjonene uforholdsmessig hardt og som er svakt smittevernfaglig begrunnet:

➤ Kravet til fastmonterte stoler

Dagens krav om fastmonterte stoler for å ha inntil 200 publikummere på profesjonelle arrangement innendørs mangler smittevernfaglig begrunnelse og kan ikke bli stående som en følgefeil når smittesituasjonen forhåpentligvis gradvis forbedres.

Etter nylig kontakt med Helse- og omsorgsdepartementet forventer vi at dette snarest endres til krav om tilviste faste sitteplasser, kombinert med krav om ansvarlig *profesjonell* arrangør og godkjenning av lokal smittevernmyndighet.

➤ Antallsbegrensning på 200 publikummer

Begrensningen på 200 publikummere bør erstattes av en mer fleksibel tilnærming til salsstørrelse. Selv i perioder med høye smittetall, har andre land som f.eks. Danmark tillatt inntil 500 publikummere avhengig av salsstørrelse.

Forutsetningene for dette må være videreføring av dagens grundige smittevern, samt at øvrige publikumsfasiliteter som innganger/utganger, foajestørrelse, garderobefasiliteter med videre tillater det.

➤ Innreise/karantene

Musikken og scenekunsten i Norge og internasjonalt er i dyp krise, sterkt preget også av innreise- og karanteneregler. Mange produksjoner står nå i fare for å bli avlyst fordi det ikke lar seg gjøre å få kunstnerisk nøkkelpersonale inn i landet.

Den profesjonelle kunsten må løftes opp på nivå med mediene, og det bør innføres de samme unntakene fra innreisebestemmelser som for journalister. Det handler om viktige bidrag til ytringsmangfold.

➤ Den kulturelle skolesekken/forestillinger og konserter for skolelever

Ved forestillinger og konserter for skoleklasser bør restriksjonene i skolene være gjeldene. Det betyr at det kan arrangeres forestillinger og konserter for kohortene som elevene er inndelt i, med de avstands- og antallsbegrensningene som gjelder for skolene, med godkjenning fra lokale smittevernmyndigheter.

➤ Kommunegrenser

Regjeringen publiserte 18.01 følgende anbefalinger for hele landet:

«Kulturarrangement som forestillinger, oppvisninger m.v, samt kurs/konferanser og tros- og livssynseremonier utsettes dersom disse samler personer fra flere kommuner. Folk bes om å respektere begrensninger som arrangøren informerer om når det gjennomføres arrangementer forbeholdt innbyggere i en enkelt kommune. Dette omfatter både utendørs og innendørs arrangementer, men ikke begravelser.»

Denne henvisningen til kommunegrenser er vanskelig å forholde seg til og skaper store utfordringer for musikk- og scenekunstinstitusjonene. Noen kommuner har som følge av denne anbefalingen stengt kulturhus som også er viktige formidlingsarenaer for mange av disse institusjonenes forestillinger og konserter.

Det fremstår som uforståelig at man kan krysse kommunegrenser for å gå på kafe eller handle, men at det er særskilt frarådet å gå på teater eller konsert. Generelle anbefalinger om å unngå unødvendige reiser må være tilstrekkelig, selv sagt kombinert med eventuelle lokale smittevernregler.

TYDELIGERE KOMMUNIKASJON

Det er et prekært behov for tydeligere og mer samkjørt informasjon om hvordan myndighetenes regler og anbefalinger skal tolkes i praksis.

Tilfeller av dobbeltkommunikasjon og sprikende signaler fra henholdsvis Kulturdepartementet og sentrale og lokale smittevernmyndigheter kan forklares med henvisning til akutte situasjoner, men ikke forsvares over tid.

Det er uholdbart for institusjoner som må ta hurtige beslutninger at nødvendig presiseringer av regler og anbefalinger følger i etterkant av skriftlig og formell informasjon, og da ofte gjennom muntlige uttalelser fra kulturministeren formidlet av mediene.

Slik sviktende kommunikasjon kan unngås dersom myndighetene følger rådene om mer systematisk kontakt med bransjeorganisasjonene også i formidlingen av regler og anbefalinger.

ØKONOMISKE GARANTIER

NTO anmoder om at Stortinget bidrar til at en gjenåpningsplan inneholder en garanti for at musikk- og scenekunstinstitusjonene kompenseres for inntektstap og merutgifter som følge av varierende nasjonale og lokale smittevernrestriksjoner.

For de musikk- og scenekunstinstitusjonene som faller utenfor kompensasjons- og stimuleringsordningene forvaltet av Kulturrådet, anmoder vi om at kompensasjonen kommer i rammetilskuddet uten politiske føringer og i tråd med prinsippet om en armlengdes avstand mellom politikk og kunst.

Langtidsplanleggende institusjoner må ha en garanti for at det følger kompenserende tiltak med varierende smittevernrestriksjoner. En slik forutsigbarhet og visshet om økonomisk handlingsrom er helt

nødvendig for den kunstneriske planleggingen og en forutsetning for ansvarlig økonomistyring og god ressursutnyttelse.

Vi vil understreket at krisen ikke må benyttes til sterkere politisk styring av frie kunstinstitusjoner. Uavhengige kunstfaglige beslutninger må sikres også i denne kritiske fasen for institusjonene.

Det er også institusjonene selv som har best forutsetninger for en målrettet bruk av midlene. Hver enkelt virksomhet må selv, ut ifra sin egenart, ha frihet til å disponere midlene slik at de kan bidra til aktivitet og sysselsetting i en gjenåpningsfase, men også til at virksomheten er best mulig rustet til å tilby publikum et fullverdig tilbud av høy kvalitet etter krisen, samt at kunstnerne har arbeidsplasser å vende tilbake til.

Kompensasjon direkte i rammetilskuddet samsvarer dermed godt med de generelle hensynene som regjeringen i [Prop. 79 S \(2020-2021\)](#) legger til grunn for økonomiske tiltak i møte med Covid-19, herunder at det skal vurderes om allerede eksisterende ordninger kan brukes før det utvikles nye. I tillegg sikres på denne måten nødvendig fleksibilitet i bruken av midlene i takt med varierende smittevernrestriksjoner.

GJENOPPBYGGING ETTER KRISEN

NTO anmoder Stortinget om at kultursektoren prioriteres for gjenoppbygging etter krisen. En ambisiøs og tilretteleggende kulturpolitikk må sikre sterkere strukturer rundt de frie kunstinstitusjonene og et solid fundament for sektoren tilsvarende andre samfunnsområder hvor den grunnleggende verdien ikke hele tiden er til diskusjon.

De langsiktige konsekvensene av det store og langvarige bruddet i fysisk publikumskontakt er uoverskuelige. Det gjelder både de kunstneriske konsekvensene, relasjonen til publikum og egeninntekspotensialet.

Tredje og siste rapport i publikumsundersøkelsen [Covid-19 Monitor](#), i regi av Norsk publikumsutvikling, i samarbeid med NTO og Norsk kulturråd, viser at det norske kulturpublikummet er mer avventende til å vende tilbake til kulturarenaene nå enn de var ved forrige måling og at færre er komfortable med å oppsøke kulturarenaer nå enn i starten av krisen. 7 av 10 er ikke klare for å delta så snart myndighetene sier at det er trygt

Samtidig ser vi at publikum i økende grad ser fram til å bruke tid og penger på kulturarrangementer når det igjen er helt trygt å vende tilbake. Det er stadig flere som sier at de tror at de vil bruke mer tid og penger på kultur når pandemien er over og det er trygt å vende tilbake.

Kulturpolitikken må ta høyde for denne usikkerheten knyttet til publikumsoppslutningen sammen med prekære behov for å reparere den kunstneriske knekken som krisen og inngripende myndighetsrestriksjoner har påført musikk- og scenekunstbransjen.

For å sikre sterkere strukturer rundt de profesjonelle kunstinstitusjonene i et langsiktig perspektiv anmoder vi også Stortinget om å bidra til en revidert kulturlov som er godt forankret i Grunnlovens infrastrukturkrav § 100 (6), jf. [NTOs innspill](#) til dette viktige arbeidet.

BEREDSKAPSPLAN

NTO anmoder Stortinget om at en gjenåpningsplan også peker frem mot en kunnskapsbasert beredskapsplan for fremtidige kriser.

For å sikre kunnskapsbehovene for en slik beredskapsplan må de kunstneriske og samfunnsmessige konsekvensene av at kulturlivet ble stengt ned utredes i et bredere perspektiv enn smittevern alene.

Sammen med en evaluering av de inngripende smittevernstiltakene som har rammet kulturlivet, må det gjøres en grundig evaluering av kompenserende kulturpolitiske tiltak.

Også konsekvensene av de signalene som ble gitt av myndighetene i begynnelsen av krisen om at det *ikke* ville følge kompenserende tiltak med smittevernrestriksjonene – og som ble førende for musikk- og scenekunstinstitusjonenes beslutninger – må evalueres.

Likeså må det gjøres en evaluering av dialogen mellom bransjen og myndighetene i utformingen både av smitteverntiltak og kompenserende tiltak gjennom hele krisen.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

*Marta Færevaa*g Hjelle
styreleder

Morten Gjelten
direktør

NTOS MEDLEMMER

Norsk teater- og orkesterforening (NTO) har 50 medlemsvirksomheter innenfor musikk og scenekunst. Disse omfatter alle landets større offentlig støttede institusjoner innenfor områdene teater, dans, opera og musikk.

Medlemmene har karakter av å være faste/varige, profesjonelle institusjoner med skiftende kunstnerisk ledelse og et ordnet arbeidsgiveransvar.

NTOs medlemmer er i det øvrige organisert ulikt med forskjellige driftsformer og arbeidsmåter, og med ulik vektning av egenproduksjon, samproduksjon og programmering av gjestespill. Hver enkelt institusjon ivaretar, innenfor sin egendefinerte kunstneriske profil, et bredt spekter av individuelle kunstnerskap og prosjekter som samlet representerer et mangfold av estetiske uttrykk.

MEDLEMSOVERSIKT

Scenekunstvirksomheter

[Bergen Nasjonale Opera](#)
[BIT Teatergarasjen](#)
[Black Box teater](#)
[Brageteatret](#)
[Bærum kulturhus](#)
[Carte Blanche](#)
[Dansens Hus](#)
[DansiT – Dansekunst i Trondheim og Midt-Norge](#)
[Den Nationale Scene](#)
[Det Norske Teatret](#)
[Det samiske nasjonalteatret Beaivváš](#)
[Det Vestnorske Teateret](#)
[Dramatikkens hus](#)
[Haugesund Teater](#)
[Hålogaland Teater](#)
[Kloden](#)
[Nationaltheatret](#)
[Nordland Teater](#)
[Norsk scenekunstbruk](#)
[Opera Østfold](#)
[Oslo Nye Teater](#)
[Peer Gynt](#)
[Riksteatret](#)
[Rogaland Teater](#)
[Rosendal Internasjonale Teater](#)
[Skuespiller- og danseralliansen](#)
[Teater Ibsen](#)
[Teater Innlandet](#)
[Teater Manu](#)
[Teater Vestland](#)
[Teatret Vårt](#)
[Trøndelag Teater](#)

[Turnéteatret i Trøndelag](#)

[Unge Viken Teater](#)
[Vega Scene](#)
[Østfold Internasjonale Teater](#)
[Årjelhsaemien Teatere](#)

Musikkvirksomheter

[BIT20 Ensemble](#)
[Det Norske Blåseensemble](#)
[Det Norske Kammerorkester](#)
[Det Norske Solistkor](#)
[Edvard Grieg Kor](#)
[Musikkselskapet Harmonien](#)
[Oslo Quartet Series](#)
[Riksscenen](#)
[Stavanger Symfoniorkester](#)

Musikk og scenekunst

[Arktisk Filharmoni](#)
[Den Norske Opera & Ballett](#)
[Kilden teater og konserthus](#)
[Trondheim Symfoniorkester & Opera](#)